Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного і європейського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
_____ Віталій СЕРЬОГІН
«31» 02 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Права людини в міжнародному праві
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
галузь знань:	29 Міжнародні відносини
спеціальність:	293 Міжнародне право
освітньо-професійна програма:	Міжнародне право
вид навчальної дисципліни:	обов'язкова
факультет:	юридичний

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

«31» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Сироїд Тетяна Леонідівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права;

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри
міжнародного і європейського права Тетяна СИРОЇД

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
кандидат юридичних наук, доцент Євген ТІТОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Права людини в міжнародному праві» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 293 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування певним інструментарієм у галузі міжнародного права прав людини, вивчення його сутності, особливостей; вивчення діяльності органів універсального і регіонального характеру, до повноважень яких належить захист прав людини; вивчення змісту і складових основних прав людини.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: опанування певним інструментарієм галузі права прав людини в міжнародному праві; аналіз ґенези становлення та розвитку інституту захисту прав людини в міжнародному праві; вивчення сутності міжнародного права прав людини, джерельної бази; вміння розмежовувати правовий статус людини і громадянина; приділення уваги міжнародному універсальному механізму захисту прав людини; вивчення міжнародного регіонального механізму захисту прав людини; визначення підстав відповідальність за порушення прав людини, суб'єктного складу; вивчення обсягу та складових основних прав людини: права на життя; заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання; права на свободу та особисту недоторканність; права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції; свободи думки, совісті та релігії; свободи вираження поглядів; права на інформацію; свободи зібрань та об'єднання; права на власність; заборони дискримінації; визначення місця і ролі міжнародних організацій у регламентації прав та забезпеченні захисту фізичних осіб; вміння самостійно працювати з правовими актами, що регламентують статус фізичних осіб; оволодіння навичками роботи у міжнародному переговорному процесі та діяльності міжнародних органів і організацій щодо надання допомоги фізичним особам, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення; здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти у сфері прав людини та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань; здатність забезпечувати дотримання вимог міжнародного права, міжнародні зобов'язання України в межах виконання своїх посадових обов'язків.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни.	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	6 год.

Самостійна робота	
90 год.	136 год.
Контрольна робота	
1	1
Індивідуальні завдання	
0	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні оволодіти такими загальними компетентностями: ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземними мовами як усно, так і письмово; ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); ЗК 12. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення; ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку; міжнародного права, його місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій; та фаховими компетентностями: ФК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування міжнародних інститутів, зовнішньополітичних структур, правових та державних інститутів; ФК 6. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного приватного права.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://law.karazin.ua/resources/doks2021/inform_pak/2023-2024/OPP_293_bakalavr.pdf) здобувачі повинні досягти таких програмних результатів: ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему; ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію; ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права; міжнародного права; європейського права і права Європейського Союзу; ПРН 21. Застосовувати набуті знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного права при вирішенні практичних завдань; ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів на національному і міжнародному рівнях у різних правових ситуаціях.

1.8. Пререквізити:

Для опанування курсу необхідно володіти знаннями з Теорії держави і права, Міжнародного публічного права, Історії міжнародного права, Захисту вразливих категорій осіб у міжнародному праві, Права міжнародних договорів, Європейської системи захисту прав людини.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні положення

Тема 1. Історія становлення та розвитку ідей про права людини

Ґенеза становлення та розвитку прав людини. Виникнення ідей про права людини. Розвиток ідей про права людини. Права людини і цивілізація. Стародавня Греція. Стародавній Рим. Середнє століття. Новий час.

Створення ООН – початок нового етапу в розвитку концепції прав людини. Цивілізаційний підхід до концепції прав людини.

Тема 2. Поняття, сутність прав людини

Поняття прав людини. Права людини як нормативна форма взаємовідносин індивідів, суспільства, держави. Пріоритет прав людини як визначний принцип правової держави.

Тема 3. Правовий статус людини і громадянина

Поняття, структура правового статусу людини. Права, свободи, обов'язки прав людини. Гарантії забезпечення прав людини. Права людини і права громадянина. Підстави обмеження прав і свобод людини. Правовий режим громадян у міжнародному праві. Міжнародні договори у галузі громадянства. Підстави набуття і припинення громадянства. Спрощений режим набуття громадянства. Принципи громадянства. Статус апатридів. Статус біпатридів. Колізійні питання. Статус іноземців. Види режимів іноземців. Право притулку.

Тема 4. Класифікація прав людини

Види класифікацій. Зміст окремих прав і свобод. Основні та інші права людини і громадянина. «Покоління» прав людини. Права індивіда і колективні прав. Особисті (громадянські) права і свободи. Політичні права і свободи. Економічні і соціальні права. Культурні права.

Тема 5. Міжнародний механізм захисту прав людини

Становлення та розвиток інституту захисту прав людини у міжнародному праві. Поняття, сутність інституту захисту прав людини. Правовий механізм захисту прав людини. Хартія прав людини. Гельсінський заключний акт НБСЄ 1975 р. Конвенція про захист прав і основоположних прав людини 1950 р. Хартія основних прав Європейського Союзу 2000р. Американська конвенція про права людини 1969 р. Африканська Хартія прав людини і народів 1981 р.

Інституційний механізм захисту прав людини. Міжнародні органи захисту прав людини. Статутні органи. Договірні (контрольні) органи захисту прав людини: поняття, компетенція, види. Універсальні органи. Регіональні органи. Неурядові організації у сфері захисту прав людини. Співвідношення міжнародної і національної системи захисту прав людини.

Тема 6. Міжнародний універсальний механізм захисту прав людини

Статут ООН. Міжнародні договори у сфері захисту прав людини. Компетенція органів і інститутів ООН у сфері прав людини. Генеральний секретар ООН. Генеральна Асамблея ООН. Рада Безпеки. ЕКОСОР. Рада з прав людини ООН: компетенція, діяльність. Верховний комісар ООН з прав людини (ВКПЛ). Управління верховного комісара ООН з прав людини. Міжнародний інститут омбудсмена. Комітет проти катувань. Спеціальні доповідачі. Центр з прав людини. Компетенція миротворчих сил ООН щодо захисту окремих категорій осіб під час збройних конфліктів.

Тема 7. Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини

Рада Європи. Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ). Європейський уповноважений з прав людини (Європейський омбудсмен). Європейський комітет із запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню (ЄКЗК). Судовий захист прав і свобод Європейського Союзу. Позасудові механізми захисту прав і свобод ЄС. Африканська комісія з прав людини і народів: процедура розгляду, умови прийнятності скарг.

Тема 8. Відповідальність за порушення прав людини

Підстави, види, форми відповідальності за порушення прав людини. Обов'язок держав щодо захисту прав і свобод людини. Відповідальність держав за порушення прав людини під час збройних конфліктів. Відповідальність фізичних осіб за порушення прав і

свобод людини. Компетенція міжнародних судових установ щодо захисту прав і свобод людини.

Розділ 2. Обсяг і складові основних прав людини

Тема 9. Право на життя. Право на здоров'я

Обсяг і складові права на життя. Регламентація права на життя на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 6 – Стаття 6 (право на життя). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 36 – Стаття 6: право на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя. Заборона свавільного позбавлення життя. Обов'язок щодо захисту життя. Винесення смертного вироку. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя. Міжнародно-правове регулювання права на здоров'я на міжнародному універсальному і регіональному рівнях. Міжнародно-правова регламентація прав пацієнтів. Право на здоров'я окремих категорій осіб (жінки, діти, особи похилого віку, ув'язнені (затримані) особи та ін.). Міжнародний контроль у галузі забезпечення права на здоров'я.

Тема 10. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання

Обсяг і складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Регламентація заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, Керівні принципи по боротьбі з залякуванням і репресіями («Керівні принципи Сан-Хосе»), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 20 – Стаття 7 (заборона тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводженню чи покаранню). Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Моніторинг попередження катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Комітет ООН проти катувань. Підкомітет ООН з недопущення катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання Комітету проти катувань. Спеціальні процедури ООН у сфері попередження катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Тема 11. Право на свободу та особисту недоторканність

Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність. Свавільне утримання під вартою і незаконне утримання. Повідомлення про причини арешту і будь-які

кримінальні обвинувачення. Судовий контроль за утриманням під вартою у кримінальних обвинуваченнях. Право на розгляд справи про звільнення від незаконного або свавільного утримання під вартою. Право на компенсацію за незаконний або свавільний арешт чи затримання. Регламентація права на свободу та особисту недоторканність на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 35 – Стаття 9 (Свобода і особиста недоторканність). Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність.

Тема 12. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції

Обсяг та складові права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Регламентація права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 16 – Стаття 17 (право на особисте життя). Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції.

Тема 13. Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії. Регламентація права на свободу думки, совісті та релігії на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р., Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії чи переконань 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 22 (48) – Стаття 18. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті та релігії. Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Свобода вираження поглядів і засоби масової інформації. Право на доступ до інформації. Свобода вираження думок і політичні права. Обмеження свободи вираження думок. Регламентація права на свободу вираження поглядів на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р., тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 34 – Стаття 19: Свобода думок і їх вираження. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів.

Тема 14. Свобода зібрань та об'єднання

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Регламентація права на свободу зібрань та об'єднання на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 37 (2020) про право на мирні зібрання (стаття 21). Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Обмеження права на мирні зібрання. Зібрання в період надзвичайного стану і збройного конфлікту. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

Тема 15. Право на власність

Обсяг та складові права на власність. Регламентація права на власність на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р. тощо). Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність.

Тема 16. Заборона дискримінації

Обсяг та складові заборони дискримінації. Регламентація заборони дискримінації на міжнародному універсальному та регіональному рівнях (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про соціальні й економічні права 1966 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р., Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять 1958 р., Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р., Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей 1990 р., Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин 1992 р., Декларація про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (Дурбанська декларація) і Програма дій, Конвенція про права інвалідів 2006 р. тощо). Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав людини № 28 – Стаття 3 (рівноправність чоловіків і жінок), № 18 – Заборона дискримінації. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації. Комітет ООН з ліквідації расової дискримінації. Комітет ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2024-2029 роки. Європейська комісія проти расизму та нетерпимості. Комітет ПАРЄ з питань рівності і недискримінації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	с. р.		лек.	пр.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Розділ 1. Основні положення												
Тема 1. Історія становлення та розвитку ідей про права людини	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Поняття, сутність прав людини	9	2	2	-	-	5	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Правовий статус людини і громадянина	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 4. Класифікація прав людини	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 5. Міжнародний механізм захисту прав людини	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 6. Міжнародний універсальний механізм захисту прав людини	9	2	2	-	-	5	10	2	-	-	-	8
Тема 7. Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Відповідальність за порушення прав людини	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Разом за розділом 1:	**72**	**16**	**16**	**-**	**-**	**40**	**76**	**4**	**2**	**-**	**-**	**70**
Розділ 2. Обсяг і складові основних прав людини												
Тема 9. Право на життя. Право на здоров'я	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 10. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	11	2	2	-	-	7	12	2	2	-	-	8
Тема 11. Право на свободу та особисту недоторканність	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 12. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 13. Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 14. Свобода зібрань та об'єднання	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 15. Право на власність	7	-	-	-	-	7	9	-	-	-	-	9
Тема 16. Заборона дискримінації	10	2	2	-	-	6	9	-	-	-	-	9
Разом за розділом 2:	**78**	**14**	**14**	**-**	**-**	**50**	**74**	**4**	**4**	**-**	**-**	**66**
Разом:	**150**	**30**	**30**	**-**	**-**	**90**	**150**	**8**	**6**	**-**	**-**	**136**

4. Теми семінарських занять (денна /заочна/дистанційна форма навчання)

№ з\п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія становлення та розвитку ідей про права людини	2

2.	Поняття, сутність прав людини	2/2
3.	Правовий статус людини і громадянина	2
4.	Класифікація прав людини	2
5.	Міжнародний механізм захисту прав людини	2
6.	Міжнародний універсальний механізм захисту прав людини	2
7.	Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини	2
8.	Відповідальність за порушення прав людини	2
9.	Право на життя. Право на здоров'я	2/2
10.	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	2/2
11.	Право на свободу та особисту недоторканність	2
12.	Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	2
13.	Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів	2
14.	Свобода зібрань та об'єднання	2
15.	Заборона дискримінації	2
	Разом:	**30/6**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	**Види, зміст самостійної роботи**	**Кількість годин** д.ф./ з.ф.
1.	**Тема 1:** Історія становлення та розвитку ідей про права людини *Завдання*: ознайомитися з доктринальними джерелами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
2.	**Тема 2:** Поняття, сутність прав людини *Завдання*: ознайомитися з доктринальними джерелами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
3.	**Тема 3:** Правовий статус людини і громадянина *Завдання*: ознайомитися з доктринальними джерелами; нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
4.	**Тема 4:** Класифікація прав людини *Завдання*: ознайомитися з доктринальними джерелами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
5.	**Тема 5:** Міжнародний механізм захисту прав людини *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
6.	**Тема 6:** Міжнародний універсальний механізм захисту прав людини *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/8
7.	**Тема 7:** Міжнародний регіональний механізм захисту прав людини *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/10

8.	**Тема 8:** Відповідальність за порушення прав людини *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	5/10
9.	**Тема 9:** Право на життя. Право на здоров'я *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/8
10.	**Тема 10:** Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	7/8
11.	**Тема 11:** Право на свободу та особисту недоторканність *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/8
12.	**Тема 12:** Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/8
13.	**Тема 13:** Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/8
14.	**Тема 14:** Свобода зібрань та об'єднання *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/8
15.	**Тема 15:** Право на власність *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	7/9
16.	**Тема 16:** Заборона дискримінації *Завдання*: ознайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами; лекційним матеріалом; дати відповіді на контрольні питання до теми. Розробити презентаційний матеріал до теми	6/9
	Разом:	**90/136**

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни (реферати, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) визначаються навчальним планом. Індивідуальні завдання полягають у підготовці реферату за визначеною, або обраною студентом за допомогою викладача, темою та інших видів робіт, які затверджуються кафедрою. Терміни видачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються програмою навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із

одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт комплексної тематики кількома особами.

6.1.Теми рефератів

1. Дотримання принципу гендерної рівності у діяльності міжнародних органів і організацій.
2. Європейський Суд з прав людини: організація й порядок діяльності.
3. Право на свободу поглядів і журналістська діяльність.
4. Практика Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок щодо заборони дискримінації.
5. Роль контрольних органів у захисті прав людини.
6. Роль Генеральної Асамблеї ООН у захисті прав людини.
7. Діяльність Комітету ООН з прав людини.
8. Статус громадян у міжнародному праві.
9. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність.
10. Регіональні договори з питань громадянства.
11. Статус Омбудсмена в Європейському Союзі.
12. Діяльність миротворчих сил ООН у забезпеченні прав людини під час збройних конфліктів.
13. Відвідування держав Підкомітетом ООН проти катувань.
14. Заключні зауваження Комітету ООН з прав людини щодо права на життя.
15. Механізм захисту прав людини в Україні.
16. Міжнародні контрольні механізми захисту прав людини.
17. Міжнародно-правове регулювання права на інформацію.
18. Рада ООН з прав людини.
19. Міжнародні стандарти у галузі прав людини та їх реалізація в національному законодавстві держав.
20. Регіональні системи міжнародного захисту прав людини та основних свобод.
21. Діяльність Ради Європи у галузі захисту прав людини.
22. Компетенція Верховного комісара з прав людини ООН.

7. Методи навчання

Метод навчання – взаємопов'язана діяльність викладача та студента, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури. Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації.

Репродуктивний метод. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоюваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні завдання, програмований контроль, різні форми самоконтролю.

Метод проблемного викладу. Науково-педагогічний працівник (НПП) до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб вирішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й учасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і

запам’ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки НПП.

Частково-пошуковий, або евристичний, метод. Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом НПП. Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється НПП або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп’ютерними) і навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах.

Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес розв’язання завдання).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

Метод моделювання. Моделювання ситуацій під час навчального процесу – це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об’єкти замінюються символами і взаємовідносини між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом НПП, тобто штучно.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв’язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках для семінарських занять передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попереднього навчання. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття із забезпечення дисципліни. За результатами вхідного контролю

розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються програмою навчальної дисципліни. Результати оцінювання роботи студентів мають бути доведені до відома студентів своєчасно. Формою поточного контролю є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі заліку або семестрового екзамену з конкретної навчальної дисципліни. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр з цієї дисципліни.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях. Семестровий залік не передбачає обов'язкової присутності студентів за умови виконання ними всіх видів робіт, передбачених навчальним планом за семестр.

Семестровий екзамен – форма підсумкового контролю з окремої навчальної дисципліни за семестр, що спрямована на перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу. Екзамени складають за екзаменаційними білетами, затвердженими кафедрою. Викладач в обов'язковому порядку повинен ознайомити студентів зі змістом екзаменаційних питань, зразком екзаменаційного білету на початку вивчення навчальної дисципліни.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні екзамену з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

8.1. Питання, які виносяться на складання поточного та підсумкового контролю

1. Генеза становлення та розвитку прав людини в міжнародному праві.
2. Створення ООН – початок нового етапу в розвитку концепції прав людини.
3. Класифікація прав людини.
4. Права, свободи, обов'язки прав людини.
5. Гарантії забезпечення прав і свобод людини.
6. Поняття, структура правового статусу людини.
7. Права людини і права громадянина.
8. Підстави обмеження прав і свобод людини.
9. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини у міжнародному праві.

10. Поняття, сутність інституту захисту прав людини.
11. Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини.
12. Міжнародний Біль про права людини.
13. Гельсінський заключний акт НБСЄ 1975 р.
14. Конвенція про захист прав і основоположних прав людини 1950 р. : загальна характеристика.
15. Хартія основних прав Європейського Союзу 2000р.
16. Американська конвенція про права людини 1969 р.
17. Африканська Хартія прав людини і народів 1981 р.
18. Інституційний міжнародно-правовий механізм захисту прав людини.
19. Міжнародні органи захисту прав людини.
20. Статутні органи захисту прав людини.
21. Договірні (контрольні) органи захисту прав людини: поняття, компетенція, види.
22. Універсальні органи захисту прав людини.
23. Регіональні органи захисту прав людини.
24. Неурядові організації у сфері захисту прав людини.
25. Співвідношення міжнародної і національної системи захисту прав людини.
26. Компетенція головних органів ООН у сфері прав людини.
27. Компетенція інститутів ООН у сфері захисту прав людини.
28. Рада з прав людини ООН: компетенція, діяльність.
29. Верховний комісар ООН з прав людини (ВКПЛ). Управління верховного комісара ООН з прав людини.
30. Комітет проти катувань: компетенція, порядок розгляду скарг.
31. Компетенція миротворчих сил ООН щодо захисту окремих категорій осіб під час збройних конфліктів.
32. Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ): компетенція, порядок передачі і розгляду скарг.
33. Європейський уповноважений з прав людини (Європейський омбудсмен): компетенція, юридична сила рішень.
34. Європейський комітет із запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню (ЄКЗК): компетенція, порядок розгляду скарг.
35. Судовий захист прав і свобод у Європейському Союзі.
36. Позасудові механізми захисту прав і свобод у Європейському Союзі.
37. Африканська комісія з прав людини і народів: процедура розгляду, умови прийнятності скарг.
38. Підстави, види, форми відповідальності за порушення прав людини.
39. Обов'язок держав щодо захисту прав і свобод людини.
40. Відповідальність держав за порушення прав людини під час збройнихконфліктів.
41. Відповідальність фізичних осіб за порушення прав і свобод людини.
42. Компетенція міжнародних судових установ щодо захисту прав і свобод людини.
43. Обсяг і складові права на життя.
44. Регламентація права на життя на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.
45. Зобов'язання держави щодо права на життя.
46. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя.
47. Міжнародно-правове регулювання права на здоров'я на міжнародному універсальному і регіональному рівнях.
48. Міжнародно-правова регламентація прав пацієнтів.
49. Право на здоров'я окремих категорій осіб (жінки, діти, особи похилого віку).
50. Міжнародний контроль у галузі забезпечення права на здоров'я.
51. Обсяг і складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

52. Регламентація заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

53. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

54. Комітет ООН проти катувань.

55. Підкомітет ООН з недопущення катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання Комітету проти катувань.

56. Спеціальні процедури ООН у сфері попередження катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

57. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

58. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

59. Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність.

60. Право на компенсацію за незаконний або свавільний арешт чи затримання.

61. Регламентація права на свободу та особисту недоторканність на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

62. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність.

63. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність.

64. Обсяг та складові права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції.

65. Регламентація права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

66. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції.

67. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції.

68. Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії.

69. Регламентація права на свободу думки, совісті та релігії на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

70. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії.

71. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті та релігії.

72. Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів.

73. Право на доступ до інформації.

74. Обмеження свободи вираження думок.

75. Регламентація права на свободу вираження поглядів на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

76. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.

77. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів.

78. Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання.

79. Регламентація права на свободу зібрань та об'єднання на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.

80. Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

81. Обмеження права на мирні зібрання.

82. Зібрання в період надзвичайного стану і збройного конфлікту.

83. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

84. Обсяг та складові права на власність.

85. Регламентація права на власність на міжнародному універсальному та

регіональному рівнях.

86. Зобов'язання держави щодо права на власність.
87. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність.
88. Обсяг та складові заборони дискримінації.
89. Регламентація заборони дискримінації на міжнародному універсальному та регіональному рівнях.
90. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації.
91. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації.
92. Комітет ООН з ліквідації расової дискримінації. Комітет ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок.
93. Європейська комісія проти расизму та нетерпимості.
94. Комітет ПАРЄ з питань рівності і недискримінації.

9. Схема нарахування балів

Денна/заочна форма

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за екзамен/залік – 40.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях ∑40 = 40:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:
∑40 – сума максимальної кількості балів
∑1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.
∑2 – кількість семінарських занять протягом семестру.
8 – коефіцієнт

Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль						Індивідуальне завдання	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен /залік	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	ТN					
∑40						-	20	60	40	100

Т1, Т2 ... ТN – теми.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів, але в межах максимальної загальної суми балів – 100.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів.**

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки

результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п’ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв’язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт.

Контрольні та екзаменаційні (залікові) роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з відкритих або тестових завдань, екзаменаційна/залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має чотири варіанти відповідей, тільки одна з яких є правильною; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	незараховано

10. Рекомендована література

Міжнародно-правові акти:

1. Arusha Declaration on Good Prison Practice. URL: https://www.penalreform.org/resource/arusha-declaration-good-prison-practice/.

2. Basic Principles for the Treatment of Prisoners adopted and proclaimed by General Assembly resolution 45/111 of 14 December 19. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/basicprinciples.pdf.

3. Code of Judicial Ethics. URL: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2022-10/A5-09.Code%20of%20Judicial%20Ethics-EN-v.3.pdf.

4. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-basic-principles-justice-victims-crime-and-abuse.

5. Declaration on the Elimination of Violence against Women. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women.

6. Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-protection-women-and-children-emergency-and-armed.

7. Declaration on the Rights of Disabled Persons. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-rights-disabled-persons.

8. Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-rights-mentally-retarded-persons.

9. Guide on Article 3 of the European Convention on Human Rights. Prohibition of torture. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_3_ENG.pdf.

10. Guide on the case-law of the European Convention on Human Rights (Prisoners' rights): updated on 31 August 2022. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Prisoners_rights_ENG.pdf.

11. Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/guidelines-action-children-criminal-justice-system.

12. Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime. URL: https://www.un.org/en/ecosoc/docs/2005/resolution%202005-20.pdf.

13. Kampala Declaration on Prison Conditions in Africa. URL: https://www.penalreform.org/resource/kampala-declaration-prison-conditions-africa/.

14. Model strategies and practical measures on the elimination of violence against women in the field of crime prevention and criminal justice. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/Model_Strategies_and_Practical_Measures_on_the_Elimination_of_Violence_against_Women_in_the_Field_of_CP_and_CJ.pdf.

15. Principles on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/principles-effective-investigation-and-documentation-torture-and.

16. Proclamation on Ageing (res. UN GA 47/5). URL: https://www.un.org/development/desa/ageing/resources/international-year-of-older-persons-1999/resolution-475.html.

17. United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UN_principles_and_guidlines_on_access_to_legal_aid.pdf.

18. United Nations Principles for Older Persons. URL: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-principles-older-persons.

19. United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules) adopted by General Assembly resolution 45/110 of 14 December 1990. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/tokyorules.pdf.

20. WMA Declaration of Malta on Hunger Strikers. URL: https://elearning.icrc.org/detention/en/story_content/external_files/Malta%20Declaration.pdf

21. Декларація Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l56#Text.

22. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин (резолюція ГА ООН резолюцією 47/135). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_318#Text.

23. Довідник із застосування статті 7 Європейської конвенції з прав людини. Ніякого покарання без закону: принцип встановлення законом кримінальних правопорушень і покарань. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_7_ukr.

24. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II) від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text.

25. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text.

26. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_307.

27. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_307.

28. Європейський кодекс поліцейської етики. Рекомендація (2001) 10, та Пояснювальний меморандум. URL: https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.

29. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text.

30. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17.

31. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text.

32. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_166#Text.

33. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

34. Конвенція про захист цивільного населення під час війни. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.

35. Конвенція про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

36. Конвенція про статус біженців 1951 року. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/refugees.shtml.

37. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text.

38. Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text.

39. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l60#Text.

40. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b09#Text.

41. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_795#Text.

Основна література:

1. Гончаров В. В. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник для підготовки до ЄФВВ. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 300 с.

2. Ґендерна рівність в освіті та через неї: навчальний посібник /за ред. К. Б. Левченко,

О. С. Мурадян. Харків, 2024. 264 с. Gender Equality in Education and Through it: educational and methodological manual / ed. K. Levchenko, O. Muradyan. Kharkiv, 2024. 264 p.

3. Міжнародне право: словник-довідник / С.М. Перепьолкін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філяніна; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. Х.: Юрайт, 2014. 408 с.

4. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.

5. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.]; передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

6. Сироїд Т. Л. Міжнародне кримінальне право : підручник / Т. Л. Сироїд ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Вид. 2-ге, допов. Харків : Право, 2025. 536 с.

7. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.

8. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародне право прав людини: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 564 с.

9. Сироїд Т. Міжнародне публічне право: навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 628 с.

10. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право. 2020. 648 с.

11. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти в галузі забезпечення права на здоров'я та практика їхнього застосування: навч. посіб. Харків: Право, 2021. 166 с.

12. Сироїд Т.Л., Гавриленко О.А., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Л. Сироїд. Вид. 4-те вид., перероб і допов. Харків: Право. 2021. 462 с.

13. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовн. незалеж. оцінювання: за заг. ред. Т.Л. Сироїд. 6-те вид., перероблене і доповнене. Харків: Право. 2024. 502 с.

14. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / За заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Л. Сироїд. Х. Право. 2019. 472 с.

15. Alston P. International Human Rights. New York : NYU Law, 2025.

16. Edquist-Whelan D. J., Donnelly J. International Human Rights (6th ed.). Routledge, 2020. 392 p.

17. Smith R. K. M. Textbook on International Human Rights (7th edition). Oxford: Oxford University Press, 2016. 448 p.

18. The Cambridge Handbook of New Human Rights: Recognition, Novelty, Rhetoric (1st Edition) / A. von Arnauld, K. von der Decken, M. Susi (Eds.). Cambridge University Press, 2020. 720 p.

Допоміжна література:

1. ECRI European Commission against Racism and Intolerance. URL: http:/www.coe.int/ecri.

2. Hanna L. Kokhan, Maksym I. Leonenko, Serhii M. Perepolkin, Tetiana L. Syroid, Iya V. Stryzhak. Human Rights of the Fourth Generation in a Single Educational Area. *Journal of Law and Political Sciences*. 2021. Vol. 29. Issue 4. Pp. 307-324.

3. Jodanović A. Protection of Human Rights at The International Level: The Role of The Human Rights Committee. *Regional Law Review.* 2023. Pp.33-48.

4. Kaganovska T., Syroid T., Shamrayeva V., Fomina L., Titov Ie. Modeling Approaches to Achieve an Adequate Standard of Living: A Study Within the Framework of the UN Sustainable Development Goals. *International Journal of Sustainable Development & Planning.* 2023, Vol. 18. Iss. 11. Pp. 365-367.

5. Perepolkin, S.M., Boniak, V.O.Zavhorodnii, V.A., Syroid, T.L., Filianina, L.A. The Place of Women in the Armed Forces: Legislation and State Compliance with Gender Equality

Policies Feminist Encounter, 2024, 8(1), 24.

6. Skrypniuk O., Zhovnirchyk Y., Shamrayeva V., Tsumarieva N., Bandura I. Structure of legal consciousness in the system of human rights: civilizing and psychological aspect of the development of the society. *Cuestiones Políticas.* 2023. 41(78). Pp. 116-127.

7. Syroid T. L., Fomina L. O. The role of smart technology in promoting the right to health of older persons. *Wiadomości Lekarskie* T. LXXII. 2019. Nr 12. Cz. II. Pp. 2558-2562.

8. Syroid T., Fomina L. Approaches to Understanding the Concept of Vulnerability: *International Legal Aspect. Journal of International Legal Communication.* 2023. No 9 (2). Pp. 7-15.

9. Voitsikhovskyi A., Bakumov O., Ustymenko O., Syroid T. The right of access to the internet as fundamental human right given the development of global information society. *Revista de Direito, Estado e Telecomunicações.* 2021. Vol. 13 Issue 1. Pp1-19.

10. Handbook on Prisoners with special needs. Criminal justice handbook series. New York: United Nations, 2009. 179 p.

11. Hernández G. International law (3rd edition). Oxford : Oxford University Press, 2025. 744 p.

12. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. Liber Amicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика: Монографія /автор. кол.; за ред. О.В. Задорожнього та О.Р. Поєдинок. Київ; Одеса : Фенікс, 2016. 718 с.

13. Воєводін І.С. Закріплення екологічних прав людини в міжнародних універсальних актах у галузі захисту навколишнього середовища. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 9. С.356-359.

14. Кагановська Т.Є., Сироїд Т.Л. Організаційно-правовий механізм Європейського Союзу щодо забезпечення гендерної рівності. *Науковий вісник Ужгородського національного Університету. Серія Право.* Вип. 76 (2). 2023. С. 232-239.

15. Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. Київ : ВАІТЕ, 2015. 136 с.

16. Реньов Є.В. Верховний комісар ООН з прав людини у системі правозахисту. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2023. № 4. С. 728-730.

17. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / С. М. Перепьолкін, Д.О.Трескін, В. В. Філатов, Л. А. Філяніна ; за ред. С. М. Перепьолкіна. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2025. Т. 1. : Основи теорії. 250 с.

18. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / О. В. Легка та ін. ; за ред. С. М. Перепьолкіна. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2026. Т. 2. : Основні галузі. 240 с.

19. Сироїд Т.Л. Міжнародно-правове підґрунтя регулювання статусу біженців і вимушених переселенців: реалії та перспективи. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Серія: Право*. 2017. Вип. 24. С. 154-157.

20. Сироїд Т.Л. Забезпечення права на здоров'я дітей в умовах екологічних викликів: міжнародно-правовий аспект. *Міжнародний захист права людини на здоров'я та безпечне довкілля : моногр.* / авт. кол.; за заг. ред. М.О. Медведєвої. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 260 с. С. 55-85.

21. Сироїд Т.Л. Захист жертв тероризму: міжнародно-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2018. Спец. Вип. № 3. С. 99-104.

22. Сироїд Т.Л. Механізм Організації Об'єднаних Націй щодо захисту цивільного населення під час збройних конфліктів / *Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. Liber Amicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика:* Монографія / автор. кол.; за ред. О.В. Задорожнього та О.Р. Поєдинок. Київ; Одеса : Фенікс, 2016 р. С. 660-672.

23. Сироїд Т.Л. Міжнародний організаційно-правовий механізм забезпечення права на здоров'я осіб похилого віку. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 266-272.

24. Сироїд Т.Л. Міжнародні універсальні контрольні органи захисту прав людини: сучасний стан та перспективи розвитку / *Міжнародне право XXI століття: сучасний стан та перспективи розвитку (до 60-ліття В.М. Репецького):* Монографія / М.М. Микієвич, М.В. Буроменський, В.В. Гутник та ін.; за ред. д.ю.н. М.М. Микієвича. Львів: ЛА «Піраміді», 2013. С. 222-236.

25. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист осіб з інвалідністю в ситуаціях ризику. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2023. № 1. С. 596-601.

26. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародно-правовий захист права на здоров'я вразливих категорій осіб: теорія та практика. *Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжанродного правопорядку: колект. монографія* / наук. Ред. В. Репецький, І. Земан, В. Гутник: Львів-Дрогобич, 2021. С. 229-244.

27. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародно-правовий захист права на здоров'я вразливих категорій осіб: теорія та практика. *Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжанродного правопорядку: колект. монографія* / наук. Ред. В. Репецький, І. Земан, В. Гутник: ЛьвівДрогобич, 2021. С. 229-244. 420 с.

28. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Організаційно-правовий механізм захисту прав людини Європейського Союзу. *Challenges and prospects for the development of legal systems in Ukraine and EU countries: comparative analysis:* Collective monograph. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2019. Vol. 2. P. 129-144.

29. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О., Гавриленко О.А., Тітов Є.Б., Шамраєва В. М. Право на справедливий суд: теорія і практика міжнародних контрольних органів у галузі прав людини. *Scientific approaches in jurisprudence:* collective monograph / Lohvinenko M., Kordunian I., etc. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2020. P. 124-135.

30. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О., Фомін П.В. Міжнародний інституційний механізм захисту прав корінних народів. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право».* 2022. Вип. 34. С. 162-170.

31. Фоміна Л.О. Діяльність Організації Об'єднаних Націй щодо викорінення голоду: міжнародно-правовий аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право».* 2024. Вип. 38. С. 235-243.

32. Сироїд Т. Л., Варнавська К.А. Міжнародні стандарти захисту правозахисників: монографія / за заг. ред. Т.Л. Сироїд. Київ: Юрінком Інтер, 2026. 272 с. ISBN 978-966-667-981-2

33. Сироїд Т. Міжнародно-правовий механізм захисту прав осіб похилого віку // Територіальні центри соціального обслуговування в системі менеджменту соціальної роботи з людьми похилого віку: кол.монографія /за ред. проф. В.В. Сичової. Харків: Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна. 2026. С. 100- 129. 500 с. ISBN

34. СироїдТ.Л., Мартюхіна Н.О. Механізм протидії мові ненависті і злочинам на грунті ненависті: міжнародно-правовий аспект: монографія / за заг. ред. Т.Л. Сироїд. Київ: Юрінком Інтер. 2026.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Human rights handbooks Practical guides to the implementation of the European Convention on Human Rights. URL: https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/human-rights-handbooks.
2. UN Audiovisual Library of International Law: Human Rights. URL: https://legal.un.org/avl/ls/humanrights.html.
3. Офіційний сайт Human Rights Watch. URL: http:/www.hrw.org.
4. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії. URL: https://asean.org.

5. Офіційний сайт Африканського Союзу. URL: https://au.int.
6. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН. URL: http://www.unicef.org/.
7. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: http://europa.eu/.
8. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home.
9. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол). URL: https://www.europol.europa.eu/.
10. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста. URL: http://www.icrc.org/eng/.
11. Офіційний сайт Міжнародного кримінального Суду. URL: https://www.icc-cpi.int/.
12. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй. URL: https://www.icj-cij.org/court.
13. Офіційний сайт Міжнародної Амністії. URL: https://www.amnesty.org.ua.
14. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. URL: http://www.interpol.int/.
15. Офіційний сайт Організації Американських держав. URL: http://www.oas.org/en/default.asp.
16. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі. URL: http://www.osce.org/.
17. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: https://www.un.org/en/.
18. Офіційний сайт Ради Європи. URL: https://www.coe.int/en/web/portal/home.